

Zone naturale protejate din județul Arad

Florin Dumescu - Ladislau Klein - Mihai Covic

Zonele naturale protejate constituie ultimele vestigii ale ecosistemelor naturale, ce concentrează încă autentice valori bioistorice cu menire de simbol.

Dacă la nivelul anului 1991, suprafața acestor zone protejate reprezenta doar 0,56 % din suprafața națională prin măsura luată în anul 1994 de Ministerul Apelor Pădurilor și Protecției Mediului, această suprafață a crescut la 1,97 %. Măsura a constat din inventarierea tuturor zonelor naturale ce necesitau a fi protejate, precum și monumente ale naturii și punerea lor sub ocrotire oficială.

Județul Arad se regăsește cu 1,4 % zone protejate din suprafața totală a județului, în principal datorită faptului că nu a fost posibil să se constituie un parc național care ar include o suprafață cât de cât apreciazabilă. Deși suprafața zonelor protejate din județ însumează o arie relativ modestă (8.356,6 ha), varietatea, biodiversitatea, importanța științifică și nu în ultimul rând aspectul peisagistic și frumusețea, situează aceste zone ca unice în țara și unele chiar pe plan internațional. Am aminti în acest sens:

- Rezervația botanică "Dosul Laurului" de la Zimbru-Gurahonț, care reprezintă punctul extrem nord-estic al arealului natural european al speciei *Ilex aquifolium* (laurul);
- Rezervația forestieră "Runcu-Groși", de pe raza comunei Bârzava o pădure cvasivirgină de arborete de gorun de 150-250 ani, cu o conformație a arborilor impresionantă, autentică sursă de semințe cu o bogată zestre genetică;
- Rezervația forestieră "Fagul secular" de la Rîul Mic – Lunșoara comuna Hălmăgel, care deasemenea reprezintă arborete de fag de o deosebită valoare genetică, exemplarele de fag fiind de înălțimi și diametre care impun ocrotirea lor sub raportul importanței științifice;
- Rezervația naturală mixtă Moneasa, pe întreg bazinul superior al pârâului Moneasa, care constituie una din ultimele carsturi împădurite din Europa, cu numeroase peșteri și avene;
- Grădina botanică de la Macea, parcurile dendrologice de la Gurahonț (Arboretum Silva), de la Neudorf, Bulci și Căpîlnaș, sunt de asemenea (în special primele două) deosebit de importante baze didactice și științifice, care pe lângă varietatea speciilor arbustive și arborescente oferă peisaje de o rară frumusețe.

Legea 137/decembrie 1995 – Legea Protecției Mediului creiază posibilitatea ca autoritatea centrală pentru protecția mediului, sau autoritățile administrației publice locale, la solicitarea Agențiilor de Protecția Mediului, pe baza avizului Academiei Române se declare noi arii protejate sau monumente ale naturii. Această prevedere trebuie să fie valorificată și în județul Arad dar și în țară, dat fiind că România, comparativ cu țările relativ vecine deține un procent modest de arii protejate din suprafața națională:

- România	1,97 %;
- Polonia	7,14 %;
- Bulgaria	1,16 %;
- Albania	1,90 %;
- Cehoslovacia(fosta)	16,96 %;
- Austria	19,67 %;
- Germania(fosta RFG)	13,19 %;
- Germania(fosta RDG)	18,85 %.

Există opinii din partea unor persoane în cunoștință de aceste probleme, că biodiversitatea zonelor noastre din categoria celor care nu sunt puse sub protecție oficială, este superioară valoric celor cu regim legal de ocrotire din multe țări europene dezvoltate. Tocmai din acest punct de vedere aria zonelor protejate ar trebui extinsă și legiferată, știut fiind că, în condițiile de recesiune economică, de creștere a delicvenței și stării infracționale, fără măsuri punitive adecvate, apărarea și ocrotirea acestor zone, numai din conștiință și spirit civic nu dă rezultatele scontate.

În vederea conservării în regim transfrontalier cu partea maghiară a luncii Mureșului inferior, suprafață ce însumează 12.705 ha s-au făcut demersurile necesare (documentație) urmând ca proiectul să fie finanțat din fondurile PHARE. Această rezervație ar conduce la creșterea suprafeței zonelor protejate în județul Arad de la 1,4 % la 2,5 %.

ZONE PROTEJATE

Denumirea zonei protejate	Suprafața	Localizare-Dispunere	Administrator	Observații
---------------------------	-----------	----------------------	---------------	------------

REZERVAȚII BOTANICE

Dosul Laurului - Zimbru	32,2	Com. Gurahonț, sat Zimbru	ROMSILVA RA	Imprejmuită (cca 3 ari)
		Ocolul Silvic Gurahonț		
Poiana cu narcise Rovina	0,1	Or. Ineu, Oc. Silvic Ineu	ROMSILVA RA	
Bălțile Gurahonț	2,0	Com. Gurahonț	Primăria Gurahonț	
Total	34,3			

REZERVAȚII ZOOLOGICE

Balta Rovina	120,0	Oraș Ineu	SC Piscicola Arad	
Balta de la Șoimoș	1,0	Oraș Lipova- Șoimoș	AJVPS-Filiala Lipova	
Stârci cenușii de la Sâc	17,8	Com. Cărand, sat Sâc Ocolul Silvic Beliu	ROMSILVA RA	
Total	138,8			

REZERVAȚII SPEOLOGICE

Peștera lui Duțu	0,1	Com. Săvârșin, sat Căprioara Ocolul Silvic Valea Mare	ROMSILVA RA	
Peștera Sinesie	0,1	Com. Săvârșin, sat Căprioara	Săvârșin	
Total	0,2			

REZERVAȚII PALEONTOLOGICE

Locul fosilifer Zăbalț	5,0	Com. Ususău, sat Zăbalț	Primăria Ususău	
Locul fosilifer Monoroștia	0,1	Com. Bârzava, sat Monoroștia Ocolul Silvic Bârzava	ROMSILVA RA	Locul fosilifer se găsește pe V. Eruga
Total	5,1			

REZERVAȚII FORESTIERE

Rezervația Runcu	261,8	Com. Bârzava, sat Groșii Noi Ocolul Silvic Bârzava	ROMSILVA RA	
Arboretele de fag de la Râul Mare	165,6	Com. Hălmăgel, sat Luncșoara Ocolul Silvic Hălmăgiu	ROMSILVA RA	
Pădurea de fag de la Archișt	144,8	Com. Archiș, sat Groșeni, Ocolul Silvic Beliu	ROMSILVA RA	
Total	572,2			

REZERVAȚII MIXTE

Rezervația Dealul Mocrea - Ineu	107,2	Oraș Ineu, Ocolul Silvic Ineu	ROMSILVA RA	Rezerv. for. geologică
Rezervația Prundul Mare	91,2	Com. Secuisigiu, Ocolul Silvic Ceala	ROMSILVA RA	Rezerv. bot.,zoologică
Rezervația naturală mixtă	6273,2	Com. Moneasa, Ocolul Silvic Sebiș	ROMSILVA RA	Rezer. geol.și speolog.
Rezervația cu soluri sărăturate Socodor	95,0	Com. Socodor	Staț. experim. ptr.amel. sol Socodor	Rezer.ped și botanică
Pădurea Măgura cu ghimpi Pătârș	111,7	Com. Ususău, sat Pătârș, Ocolul Silvic Lipova	ROMSILVA RA	Rezer.bot. și forestieră
Pădurea cu ghimpi de la Groși și Pestiș	470,9	Com. Săvârșin, sat Căprioara și V.Mare Oc. Silvic	ROMSILVA RA	Rez. bot. și forestieră
Dealul Pleșa-Sebiș	290,6	Oraș Sebiș, Oc. Silvic Sebiș Moneasa	ROMSILVA RA	Rez. bot. și forest.
Total	7439,7			

REZERVAȚII ȘTIINȚIFICE

Grădina botanică Macea	20,5	- Comuna Macea	Univ. Vest "Vasile Goldiș	Împrejmuit
------------------------	------	----------------	---------------------------	------------

PARCURI DENDROLOGICE

Parcul dendrologic Arboretum silva Gurahonț	12,5	- Com. Gurahonț	Inst. Montan "Cristian" Sibiu	Împrejmuit
Parcul dendrologic Neudorf	73,0	- Com. Zăbrani, sat Neudorf Ocolul Silvic Lipova	ROMSILVA RA	Parțial
Parcul dendrologic Neudorf	4,0	- Com. Bata, sat Bulci	Dir. Sanit. ajud Arad	Împrejmuit
Parcul dendrologic Săvârșin	19,5	- Com. Săvârșin	Comp. Servicii și Protocol	Împrejmuit
Parcul dendrologic Căpâlnaș	10,0	- Com. Birchiș, sat Căpâlnaș	Dir. Sanit. ajud.Arad	Împrejmuit
Parcul dendrologic Mocrea	6,0	- Oraș Ineu	Dir. Sanit. a Jud. Arad	Împrejmuit
Parcul dendrologic Mănăștur	4,5	- Com. Vinga, sat Mănăștur	Soc. Agricolă Șagu	
Parcul dendrologic Ineu	12,0	- oraș Ineu	Primăria Ineu	Împrejmuit
Parcul dendrologic Odvoș	2,3	- Com.Conop, sat Odvoș	Insp.Școlar jud.Arad	Împrejmuit
Total	145,8			
TOTAL GENERAL	8.356,6			

Author's addresses:

Florin Dumescu - Ladislau Klein - Mihai Covic
A.P.M. Arad